

Kirsten Agerbæk

27/6 1933 – 16/12 1984

Kort før jul døde kunsthistorikeren, dr.phil. Kirsten Agerbæk, Ribe, kun 51 år gammel, og dermed mistede Historisk Samfund sin dygtige redaktør.

Kirsten Agerbæk var født på Frederiksberg og uddannet som lærer på Th. Langs seminarium i Silkeborg. Først senere begyndte hun at studere kunsthistorie ved Århus Universitet og tog i lyntempo sin magistergrad. I mange år arbejdede hun med studier om »den danske kunsthistories far«, N. L. Høyen, og så sent som to måneder før sin død forsvarede hun sin disputats om Høyen ved Københavns universitet og blev dr. phil. med megen ære og anerkendelse.

Til Ribe kom Kirsten Agerbæk i 1956 ved sit ægteskab med læge Peter Agerbæk, og hun blev hurtigt en ivrig

deltager i byens kulturliv. Det lokale kunstmuseum nød godt af hendes viden og energi, og hun påtog sig en række registreringsopgaver for museet, for kunstforeninger og for Ribe amts museumsråd, og hun var ved sin død formand for Ribe Amts Kunstfond.

Også det lokalhistoriske arbejde havde hendes varme interesse, og hun var gennem en årrække i bestyrelsen for Antikvarisk Selskab. I 1972 blev hun valgt ind i bestyrelsen for Historisk Samfund, hvor hun hurtigt påtog sig redaktionelle opgaver. I 1978 afløste hun Valdemar Andersen som formand for redaktionsudvalget og dermed posten som redaktør af årbogen FRA RIBE AMT. I sin korte tid som redaktør nåede hun at sætte sit præg på årbogen. Ikke blot en ny typografi og et ændret udseende, men også den forskydning mod artikler med socialhistorisk indhold og en bredere opfattelse af begrebet kulturhistorie var hendes fortjeneste.

Kirsten Agerbæk bidrog selv i begrænset omfang som forfatter, kun to artikler i årbogen bærer hendes navn. Hun var først og fremmest redaktøren, der fandt forfattere, inspirerede dem, støttede dem, og flere nybegyndere hjalp hun med at gøre deres arbejder til trykværdige artikler. Hun tog med godt humør det tidkrævende arbejde med korrekturlæsning og udarbejdelse af registre, og hun var minutøs i sine krav til sit eget arbejde. For Historisk Samfund skrev hun indledning og kommentarer til genudgivelsen af David Grønlunds bog om hekse (1973), og hendes sans for billedets kvalitet demonstrerede hun på smukkeste vis i sin tilrettelæggelse af »Vestjyske skildringer« (1980). Ved hendes død lå genudgivelsen til Oluf Niensens »Skadst herred« klar til trykkeriet, et stort arbejde hun ikke nåede at se i færdig form.

I bestyrelsen respekterede vi hendes store flid og dygtige arbejde, og vi satte pris på hendes engagement, hendes umiddelbarhed og varme menneskelighed.

Kirsten Agerbæk vil blive savnet i Historisk Samfunds arbejde, og vi mindes hende i taknemmelighed.

Verner Bruhn

H. K. Kristensen-prisen 1984

Prisoverrækkelse til Frode Sørensen, Oksbøl

For nogle år siden blev der i historieverdenen diskuteret meget på baggrund af en artikel om »fagmænd og amatører«, om »herremænd og bønder« i den danske historieverden. Fagmænd var naturligvis de akademisk uddannede, professionelle historikere, der sidder på universiteter, Rigsarkiv osv., amatører var de mange lokalhistorisk interesserede der ude i landet arbejder med den plet, hvor de har rod, og hvorfra deres verden går. Forfatteren til artiklen hævdede, at fagfolk opførte sig over for amatører, som herremændene tidligere gjorde over for bønderne: overlegne og bedrevidende. De ville bestemme, hvad der var vigtigt og fint at beskæftige sig med, de ville definere historiens indhold. Men, hævdede forfatteren, det vil ikke lykkes dem at få magt som agt, for det lokalhistoriske udgår fra nogle andre forudsætninger end den professionelle historieskrivning, lokalhistorien skal derfor anerkendes ud fra sine egne præmisser. Kun ved at respektere hinanden kan de to parter få glæde af hinanden – og vi har brug for dem begge.

Frode Sørensen er en bonde i lokalhistoriens verden, ganske uafhængig af hvad fagets herremænd kan have at sige. Dit udgangspunkt er kærligheden til sognet og respekten for de generationer, der forud har levet og virket her. Bundethed til sted og mennesker, til Ål sogn og slægterne her er nøgleordet i din historieopfattelse.

Den kvalitet har du formået at lægge ind i den udgivelse af »Breve fra Niels Kristensen – et tidsbillede fra Ål sogn«, som udkom i fjor. Med forståelse og nænsomhed har du passet skildringen af personen Niels Kristensen sammen med udviklingen i sognet og derved givet os et værk, der på samme tid uddyber forståelsen af et lokalt miljø og giver os kendskab til et hidtil utrykt brevmateriale.

Fagfolk og amatører inspirerer og hjælper hinanden. Din indsats i forbindelse med udgivelsen af Niels Kristensens breve er et eksempel på, hvor meget den ikke-skoledede historiker, den glade amatør, kan bidrage med, og denne indsats har vi ønsket at påskønne med H. K. Kristensen-prisen 1984.

H. K. Kristensen-prisen 1985

Prisoverrækkelse til Knud Høgsbro Østergård, Holsted

I 1938 blev den da unge og ret nye præst i Åstrup medlem af det udvalg, der skulle skabe et sognearkiv, et udvalg der førte en henslumrende tilværelse. Med Høgsbro Østergård indledtes en ny og aktiv periode, og da han i 1970 blev pensioneret, kunne han efterlade et righoldigt materiale i Åstrup sognearkiv. I 1972 oprettedes Lokalhistorisk Arkiv for Holsted kommune, og Østergård var dets første formand, indtil han i 1981 lagde op på grund af alder. Hans store faglige viden og varme engagement har sat sig varige spor i det lokalhistoriske arbejde i Holsted kommune.

I Historisk Samfunds bestyrelse sad Høgsbro Østergård fra 1946-68 og udførte der på amtsplan et tilsvarende arbejde til gavn for langt bredere kredse end før.

Udover dette organisatoriske arbejde har Høgsbro Østergård udført et værdifuldt forskningsarbejde først og fremmest på det kirkearkæologiske område. Alene i vor årbog noteres artikler om kirkerne i Åstrup, Fåborg, Billum, Kalvslund og Bække. I disse undersøgelser har Høgsbro Østergård forenet den minutiøse forskers detailstudier med den optagne historikers fantasi og vidsyn.

I særlig grad har Østergård haft blik for stenen, dette råmateriale som fra oldtidens dage har været bygmesterens og kunstnerens foretrukne materiale. Hans spændende studie om Trehovedstenen i Glejbjerg, hans studier over kirkebyggeriets stenteknik og så sent som i 1984 hans gennemgang af runestenen i Føvling kirke – er alle eksempler på hans påvisning af kulturelle forbindelser over Nordsøen mellem Danmark-Norge og England-Irland. Hans bidrag til diskussionen, om keltisk indflydelse før Romerkirken sejrede endeligt, er af betydning for enhver kirkehistorisk interesseret.

Det er et langt livs trofast tjeneste for forskning, forfatterskab og formidlingsarbejde, vi har ønsket at kvittere for med H. K. Kristensen-prisen for 1985.

Foreningens virksomhed

I beretningsperioden er der afholdt følgende *arrangementer*:

Årsmødet 1984 holdtes i Fåborg kro med deltagelse af 110 medlemmer. Taler var museumspædagog Inge Adriansen, Sønderborg, der talte om »Livets højtider – ritualer fra vugge til grav«. Endvidere fortalte Ane Marie Nielsen, Fåborg lokalhistoriske Arkiv om arkivets arbejde og viste lysbilleder fra det gamle Fåborg.

Omkring 200 medlemmer deltog i *sommerudflugten* til Jaruplund og Slesvig.

I september deltog ca. 120 i den *historiske søndag*, hvis hovedpunkter var Ribe domkirkes nye udsmykning og Sct. Katharinæ kloster og kirke – begge dele kyndigt kommenteret af Kirsten Agerbæk. Undervejs var der hyggeligt samvær på Ribe Katedralskole.

Efterårs mødet blev holdt den 15. november i Skads, først med besøg i kirken og derefter i forsamlingshuset, hvor cand.mag. Flemming Just, Bramming, fortalte om brugsforeningsbevægelsen i Ribe amt og viste lysbilleder i tilknytning til emnet. For en gangs skyld svigtede tilhørerne – kun 45 deltog i mødet.

Den 14. februar 1985 afholdt Toldhistorisk Selskab en *foredragsaften* på Toldboden i Esbjerg, hvor museumsinspektør P. K. Madsen, Ribe, talte om handel, søfart og told i middelalderens Ribe. Vore medlemmer i Ribe-Esbjerg området var inviteret og adskillige deltog i arrangementet.

Af *udgivelser* har året budt på følgende:

Årbogen *Fra Ribe Amt* udkom planmæssigt i september som nr. 82 i rækken. Med sine 290 sider var det en stor årbog som alle medlemmer får gratis som en del af kontingentet.

I efteråret 1984 udsendtes *Breve fra Niels Kristensen, et tidsbillede fra Ål sogn*. Denne brevsamling slutter sig til samlingen »Kjære Broder« fra 1982. Det store arbejde med at kommentere brevene og sætte Niels Kristensens liv ind i en sognemæssig sammenhæng er udført af Frode Sørensen, Oksbøl.

Lige før jul udsendtes *Der vokser skov på heden*, dagbogsblade fra Utoft plantage. Bogens forfattere er Birthe Børgesen, København, en efterkommer af Utoft plantages grundlægger, og redaktør N. Kr. Mortensen,

Grindsted. Til udgivelsen af denne plantagehistorie bidrog Ole Kirks Fond med økonomisk støtte.

I efteråret 1984 og foråret 1985 er udsendt to herredsbeskrivelser fra Oluf Nielsens hånd, nemlig *Vester Horne herred* og netop nu *Skast herred*. Hermed har vi siden 1976 genudgivet Oluf Nielsens fem herredsbeskrivelser fra Ribe amt, og vi er glade for at kunne afslutte dette projekt.

Af andre aktiviteter nævnes:

Den 30. oktober havde Historisk Samfund inviteret repræsentanter fra alle sider af det *lokalhistoriske arbejde* – dvs. arkiver, foreninger og museer – til et møde i Hellehallen for at drøfte fælles aktiviteter. Det viste sig at være et nyttigt initiativ, hvor en række fælles problemer blev drøftet og behovet for information om hinanden blev bekræftet.

I det forløbne år afsluttedes udsendelsen af opfordringer til tidligere sognerådsmedlemmer om at skrive deres erindringer om *kommunesammenlægninger* og i hvert fald nogle arkiver har fået beretninger ind.

Undersøgelsen af *flygtningelejre* i Vestjylland efter 1945 fortsættes af oberstløjtnant L. G. Ipsen. Det første resultat så vi i årbogen fra 1984, og der vil blive publiceret yderligere materiale om dette emne.

Projektet om en undersøgelse af *den vestjyske skoleordning* har vi desværre måttet opgive i hvert fald i denne omgang. Det lykkedes ikke at få økonomiske midler gennem Det humanistiske Forskningsråd, og trods megen velvilje både fra Ribe og Ringkøbing amter og fra Institut for Skolehistorie kan vi ikke se hvordan opgaven kan løses.

Vi har i årets løb haft kontakt til mange sider: myndigheder i amt og kommuner, museer og arkiver og mange private. Oftest er det konsulenthjælp der er brug for, og den er vi glade for at kunne give. Det er nok et spørgsmål om ikke Ribe amt skulle skabe en mere varig og stabil konsulentbistand end den vi har mulighed for at give som fritidsbeskæftigelse til gavn for de mange foreninger, lokale arkiver og historisk interesserede enkeltpersoner.

Jeg vil gerne takke amt og kommuner, fonds og institutioner for støtte til vort arbejde og takke vore samarbejdspartnere i det lokalhistoriske arbejde for godt samarbejdskab. Vi føler at vi med vort arbejde yder et vigtigt bidrag til det samlede kulturtilbud i vort amt, som både vore medlemmer og mange andre kan nyde godt af.

Regnskab for året 1984

INDTÆGTER

Kontingent		99.881,00
Tilskud:		
Kulturministeriet	10.150,00	
Ribe amt	9.000,00	
Kommunetilskud	13.650,00	
Pengeinstitutter	4.00,00	33.200,00
Renter		2.697,62
Foreningsindtægter i alt		135.778,62
Bogsalg:		
Indgået ved salg		31.472,58
Tilskud til bogudgivelser		8.500,00
Indtægter i alt		<u>175.751,20</u>

UDGIFTER

Lønninger		5.871,67
Bestyrelsesmøder		1.228,30
Kontorholdsudgifter:		
(telefon, kuverter, kontorartikler, tryksager)		6.190,03
Porto		27.403,40
Tidsskrifter, kontingenter, møder		5.631,22
Andre udgifter		1.577,41
Medlemsmøder, udflugt		4.793,42
Udgivelse af Årbog 1984		98.387,15
Foreningsudgifter i alt		151.082,60
Bogsalg:		
Lønninger		4.794,95
Kontorholdsudgifter		8.295,05
Porto		4.520,60
Andre udgifter		101,64
Udgivelsesudgifter, herunder trykning		23.595,71
Udgifter i alt		192.390,55
Årets underskud		16.639,20
Balance		<u>175.751,20</u>

Regnskab for året 1984

STATUS PR. 31/12 1984

Kassebeholdning	36.632,42	
Boglagerets værdi	89.928,60	
Tilgode moms for okt. kv. 1984	7.956,00	
		<u>134.517,02</u>

Det vestjyske skoleprojekt:

Tilskud Ribe og Ringkjøbing amt	32.000,00	
Afholdt til projektbeskrivelse ...	19.737,44	
Tilbagebetalt til amterne	12.262,56	32.000,00
Fond (undersøgelse mindesten og gravminder)		1.444,00
Gæld		8.134,20
Foreningens egenkapital 31/12 1984:		
Egenkapitalen pr. 1/1 1984	116.649,57	
Forøgelse af boglagerets værdi	24.928,60	
	<u>141.578,17</u>	
Underskud i 1984	16.639,35	124.938,82
		<u>134.517,02</u>

Foranstående regnskab er revideret, kassebeholdningens tilstedeværelse konstateret.

Esbjerg, den 29/1 1985

Sign. Chr. Almhede

Sign. Jens Kusk

Nye medlemmer

Alslev: Poul M. Thomsen. *Andrup:* Steen St. Blicher, Sigurd Schmidt, Anne Lise Svendsen. *Ansager:* Sinna Jensen, Valdemar D. Jensen, Henrik Pedersen. *Billund:* Birgit Mogensen. *Blåvand:* Mogens Rasmussen, Jørgen Tøstesen. *Brørup:* Ingrid Nøhr. *Bramming:* Else Guhr. *Bryndum:* Jens J. Lønne. *Esbjerg:* Viggo Andersen, Oskar Boch, J. og E. Eg Clausen, Helga og Chr. Jacobsen, Jens Chr. Jensen, Flemming Nielsen, Hans Nordland, Lauritz Sørensen, Ib Østergård. *Føvling:* Ib Thøger Sørensen. *Grindsted:* Th. Fjordgård Jensen, Gerda Petersen. *Holsted:* Johs. Madsen. *Janderup:* K. Hede Jensen. *Oksbøl:* Hans J. Fangel, Jørgen K. Jensen, J. Laurvig Pedersen. *Ribe:* Jens Bruun-Petersen, Inger Grundtvig, Hans Hansen, K. Sloth. *Sdr. Omme:* Gunnar M. Christensen. *Varde:* Magnus Andersen, Gunnar Bruun, Hans T. Kristensen, Grethe S. Thomsen. *Vejen:* Christian Hansen, Åse S. Lundgård, Kamma Møller. *Vester Nebel:* Jens Jørgen Lauridsen.

Uden for amtet

Svend Grønborg, *Tarn.* Klaus J. V. Gunnersen, *København.* N. P. Krag, *Odense.* Johan Lange, *Søborg.* Kurt Larsen, *Bredebro.* Margit Bruun Larsen, *Struer.* P. Birger Larsen, *Ørbæk, Fyn.* Dorte Lund, *Hørsholm.* Kirstine Nørr, *Allerød.*

FRA DE LOKALHISTORISKE ARKIVERS ARBEJDSMARK I RIBE AMT 1984

Sammenslutningen af lokalhistoriske arkiver i Ribe Amt (RAL)

Sammenslutningens medlemstal har i 1984 været uændret i forhold til året før, nemlig 39.

Bestyrelsens arbejde har væsentligst drejet sig om at få foreningskampagnen sat i gang, herunder at skaffe midler til kampagnen. Udover tilskud til løn til arbejdskraft fra Statens humanistiske Forskningsråd og Ribe Amt er der modtaget tilskud til dækning af de øvrige driftudgifter fra Ribe Amt, kommunerne, forskellige pengeinstitutter og diverse fonde. Sammenslutningen er disse bidragsydere tak skyldig.

Pr. 1. maj 1985 ansatte Ribe Amts Lokalhistoriske Arkiver cand. mag. Flemming Nielsen til at lede kampagnen i foreløbig et år, og en bevilling fra Statens humanistiske Forskningsråd i efteråret gjorde det muligt at forlænge ansættelsen i yderligere seks måneder, således at arbejdet kan gøres færdigt på en forsvarlig måde. En nærmere redegørelse for kampagnens forløb gives i beretningen fra lederen af foreningskampagnen.

Gennem de besøg, kampagnelederen har erlagt de enkelte arkiver, har bestyrelsen fået indtryk af, hvorledes der arbejdes de forskellige steder, og hvor der er behov for hjælp, råd og vejledning. Denne viden er et godt grundlag for en kommende målrettet indsats til gavn for arkiverne.

Den 30. oktober 1984 blev der på initiativ af Historisk Samfund for Ribe Amt afholdt et fællesmøde mellem de lokalhistoriske arkiver, lokalhistoriske foreninger og museerne med henblik på en drøftelse af, hvorledes man kunne støtte hinanden. På mødet, der var meget godt besøgt, var der enighed om, at de fire parter skulle arbejde tættere sammen, således at det kunne være til gensidig hjælp.

Chr. Carstensen

Ribe Amts Lokalhistoriske Arkivers foreningskampagne

Den 1. maj 1984 iværksatte Ribe Amts lokalhistoriske Arkivers indsamling af de folkelige bevægelsers arkivalier. Som mange vil vide, er indsamlingen et led i en landsdækkende registrering af denne type arkivalier. Registreringen foretages amtsvis, og Ribe amt er nr. ni i rækken af amter, hvor projektet løber.

Til at forestå den daglige ledelse af arbejdet har RAL ansat en videnskabelig medarbejder, cand. mag. Flemming Nielsen. Esbjerg Kommune har stillet lokaler til rådighed i den tidligere Tekniske Skole, Torvegade 47 i Esbjerg. Projektet finansieres gennem en bevilling fra Statens humanistiske Forskningsråd, bidrag fra amtets kommuner samt private fonds og virksomheder. En bevilling fra Arbejdsmarkedsnævnet for Ribe Amt og Ribe Amtsråds Beskæftigelsesudvalg gjorde det muligt at knytte et beskæftigelsesprojekt under jobskabelseslovens § 97A til kampagnen, hvorved der blev skabt arbejde for fire unge ledige HK'ere.

Arbejdet foregår i hovedsagen således, at de lokalhistoriske arkiver i sogne og kommuner forestår selve indsamlingsarbejdet, mens kampagnens videnskabelige medarbejder og øvrige personale fortrinsvis registrerer materialet. Der forekommer naturligvis afvigelser herfra, idet man på nogle arkiver har arbejdskraft til at besørge det meste af arbejdet selv, mens man andre steder har behov for bistand fra sekretariatet i flere af arbejdets faser.

I projektets første del er der satset på at oplyse og informere de lokalhistoriske arkiver om, hvad der skal foretages i forbindelse med indsamling og registrering af foreningsmateriale. Til dette formål og PR-brug i øvrigt er der udarbejdet en del materiale, bl.a. en folder, der kort redegør for projektets formål. Folderne er omdelt til de lokalhistoriske arkiver, der så selv har fordelt dem videre. Der er desuden udarbejdet en speciel blanket til brug for registrering af foreningsarkiver.

I efteråret 1984 har sekretariatet fortrinsvis arbejdet med at registrere det foreningsmateriale, som allerede ligger i arkivernes beholdninger. Da der allerede var indsamlet en stor mængde arkiver, viste beholdningsregistreringen sig for de fleste lokalhistoriske arkivers vedkommende at være et så tidsrøvende arbejde, at man valgte at bede sekretariatet om assistance. Enten er materialet hentet til Esbjerg til registrering og siden bragt tilbage, eller det er registreret på det lokalhistoriske arkiv. På tre lokalhistoriske arkiver har man dog besluttet at gennemføre registreringen selv, idet man har haft mulighed for at ansætte langtidsløst arbejdskraft til at udføre arbejdet. De pågældende tre arkiver sender så løbende udfyldte blanketter til sekretariatet i Esbjerg.

Alle lokalhistoriske arkiver i amtet, der er tilknyttet RAL, er besøgt i 1984, og registreringen af materialet i beholdningerne rundt omkring er næsten færdig. Der mangler registrering af materiale på syv af de 39 lokalhistoriske arkiver.

I de fleste lokalhistoriske arkiver har man allerede på nuværende tids-

punkt en hel del foreningsmateriale liggende, men der findes meget materiale ude omkring i foreningerne, som kan samles ind ved en ihærdig indsats.

Ved en optælling pr. 31.-12.1984 er der registreret 1.425 foreningsarkiver. Dette tal omfatter dog ikke Esbjerg Byhistoriske Arkivs beholdning, som indeholder mange foreningsarkiver, formentlig omkring 500. I Esbjerg har der været utrolig mange foreninger, ca. 3.000., så der er virkelig et stort arbejde at indsamle dette materiale.

I det kartotek over nuværende og nedlagte foreninger i Ribe Amt, som er udarbejdet på sekretariatet, findes der ca. 10.000 foreningsnavne, så der er nok af foreningsmateriale at samle ind i de ti måneder af 1985, hvor projektet endnu løber.

På grund af de store afstande i Ribe Amt er der naturligvis en del transportudgifter indregnet i budgettet. Som kuriosum kan det her bemærkes, at projektets videnskabelige medarbejder i tidsrummet 1. juni til 31. december inden for amtets grænser har kørt godt 5.000 km i forbindelse med afhentning, aflevering og arkivbesøg.

Flemming Nielsen

De lokalhistoriske arkivers konsulent

Sidste år blev der for første gang i arkivernes årsberetninger omtalt den mulighed for vederlagsfri konsulentbistand, arkiverne i Ribe Amt kan få fra Byhistorisk Arkiv i Esbjerg. Formålet var at gøre opmærksom på tilbuddet, som kun nogle arkiver benyttede sig af.

Omtalen førte ikke til en egentlig aktivitetsstigning men skabte til gengæld kontakt til arkiver, der ikke tidligere havde benyttet sig af ordningen. Som i 1983 er der i 1984 løst 18 konsulentopgaver, der dækker vidt forskellige områder af arkivernes arbejdsfelt. At det ikke er blevet til flere egentlige konsulentopgaver skyldes utvivlsomt, at en del problemer er blevet løst af lederen af foreningskampagnen under hans besøg i arkiverne. Alt andet lige vil det nok føre til et stort pres på konsulentordningen, når foreningskampagnen er slut.

Til konsulenternes arbejdsopgaver i 1984 har det også hørt at varetage administrationen af foreningskampagnen. Det har været et tidsrøvende arbejde, som heldigvis har udmøntet sig i resultater.

Konsulenttjenesten har vist sig væsentlig for amtets lokalhistoriske arkiver. Som ordningen fungerer, fratager den imidlertid Byhistorisk Arkiv en betydelig tjenestetid. Man må håbe, at det snart vil lykkes at give konsulenttjenesten en mere blivende form til glæde for amtets lokalhistoriske arkiver, deres medarbejdere og benyttere.

Jørgen Dieckmann Rasmussen

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver

Billund kommune

Lokalhistoriske arkiver for Billund kommune

Billund afdeling:

Billund Centret, 7190 Billund.

Åben hver tirsdag fra 19-22 eller efter aftale med lederen.

Leder: Kristian Udbye, Mølleparken 112, 7190 Billund. tlf. (05) 33 82 68.

Arkivet har i 1984 modtaget 173 afleveringer, som alle er registreret. Det forholdsvis store antal afleveringer skyldes for en dels vedkommende for-
eningskampagnen, som vi begyndte at arbejde med i oktober måned. Arkivet har i denne forbindelse fået en del lokal presseomtale, og resultatet tegner lovende. Arkivet har valgt selv at udfylde de specielle registreringsblade til sekretariatet, og det fungerer udmærket.

En af arkivets medarbejdere deltog ved et instruktørkursus i registrering på EUC i Skjern i februar måned.

I maj måned lavede vi en stor udstilling i Billund Centret om VVGJ (Vejle-Vandel-Grindsted jernbane) Vandel-Grindsted strækningen åbnet 1914, hele strækningen nedlagt i 1957. Udstillingen blev meget omtalt, set af mange mennesker og resulterede også i en del afleveringer.

Under »Festuge i Billund« i august arrangerede arkivet en sognetur med afslutning og udendørs kaffebord ved Løvlund Mølle.

I november markeredes Billund Lufthavns 20 års jubilæum med en udstilling i Billund Centret.

Udstillingsskabet uden for arkivet har mange faste »tilskuere« – vi sørger for en ny udstilling mindst een gang om måneden – ellers skal vi nok blive gjort opmærksom herpå.

Antallet af besøgende i arkivet har været tilfredsstillende.

Man har bedt os bidrage med lokalstof og gamle billeder i såvel Kirkebladet for Grene sogn og Beboerbladet for Billund Plejehjem, hvilket vi har sagt ja til – altså en ny arbejdsopgave i 1985.

LOVE

for

Krogs Kvægavlforening.

A. Formaal.

§ 1.

Foreningens Formaal er at ophjælpe Egnens Kvægbestand ved Anskaffelsen af en Stamtyr, som bedækker de Køer, der ved Kaaring findes tjenlige til Stamkøer.

B. Medlemmer.

§ 2.

Medlem af Foreningen kan enhver blive, der er i Besiddelse af Køer, tjenlige til Stamkøer, dog optages ikke flere end 150 Køer.

§ 3.

Indmeldelse i Foreningen er bindende for 5 Aar, og kun Fraflytning fra Egnen eller Ejendomsoverdragelse til en anden er gyldig Grund til Udtrædelse.

Foreningskampagnen har bragt mange arkiver i hus. Her et eksempel fra Billund lokalhistoriske Arkiv.

Vorbasse afdeling:

Vorbasse Museum, Kirkegade 3, 6623 Vorbasse. Tlf. (05) 33 37 17.

Åben hver anden tirsdag aften eller efter aftale med lederen. Desuden er det muligt at besøge arkivet i museets åbningstid.

Leder: Jørgen Møller, Dalgasvej 6, 6623 Vorbasse. Tlf. (05) 33 35 54.

Arkivet har i 1984 modtaget 36 afleveringer. Det afleverede er hovedsagelig personarkiver, men såvel forenings- som erhvervsarkiver er repræsenteret.

Året igennem har der været ydet assistance til slægtsforskere og andre interesserede.

Foreningskampagnen er planlagt til forårsmånederne og sommerperioden.

Blåbjerg kommune

Blåbjerg lokalhistoriske arkiv

Bredgade 80, 6830 Nr. Nebel.

Åbningstid: mandag 8.30-11.30 samt efter aftale med lederen.

Leder: H. Uhre Schmidt, Brinksvej 1, Kvong, 6800 Varde.

Tlf. (05) 25 40 72.

Der er i 1984 modtaget 60 afleveringer. Arkivet har haft et møde med Kvong Sogneforening, der var meget interesseret og påtog sig mange forskellige opgaver med at skrive sognets historie, f.eks. kirkens historie (skrives af sognepræsten), brugsforeningens, forsamlingshusets og mejeriets historie m.m.

Arkivet dækker kommunens syv sogne. Det er meningen efterhånden at kontakte de forskellige sogneforeninger.

Arkivet har medvirket ved en fotoudstilling arrangeret på Blåbjerg Museum og omhandlende Nr. Nebel by og sogn.

I 1984 har arkivet haft 80 besøgende. Samtidig har der været en del korrespondance med spørgsmål fra interesserede.

Blåvandshuk kommune

Blåvandshuk lokalhistoriske arkiv

Kirkegade 3¹, 6840 Oksbøl. Tlf. (05) 27 15 48.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: L. G. Ipsen, Krarupvej 7, 6840 Oksbøl. Tlf. (05) 27 15 89.

Det forløbne år kan i arkivmæssig henseende næppe betegnes som et »normalt« år. Dels har nogle af arkivets medarbejdere været engageret i opgaver ud over arkivets normale virkefelt, og dels udtrådte to af medarbejderne, G. R. Nørgaard og B. Sneum i august måned af arbejdsgruppen efter eget ønske.

Der har i årets løb været talrige henvendelser, skriftlige som mundtlige, om slægts- og egnhistorie, og der kan bl.a. konstateres en stigning i an-

tallet af forespørgsler fra tyske statsborgere vedrørende flygtningeperioden.

Aflevering af arkivalier i 1984 har været af beskedent omfang, og foreningskampagnen i efteråret gav kun små resultater. Alle foreningsarkiver er gennemgået og ajourført med hjælp fra foreningskampagnens sekretariat. Et fremstød i denne kampagne er planlagt gennemført i marts 1985.

Arkivet har medvirket ved præsentationen af »Niels Kristensens breve« den 5.10.84 på RAGU, Oksbøl, og ved en foredragsaften den 24.10.84 om samme emne.

I 1985 vil følgende opgaver blive prioriteret: a) videreførelse af foreningskampagnen, b) ajourføring af kartotek og tilgangslister, c) arrangement af Historisk Samfunds årsmøde, d) deltagelse i 4.-5. maj arrangementer og e) indsamling af arkivalier vedrørende flygtningeperioden 1945-49.

Bramming kommune

Bramming byhistoriske arkiv

Det gamle Elværk, Pederstræde, 6740 Bramming.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Oluf Bak, Sportsvej 7, 6740 Bramming. Tlf. (05) 17 45 51.

Foruden at være et jubilæumsår blev 1984 også et fint gaveår for Bramming byhistoriske Arkiv, der i november passerede de 25 år.

Den største og altoverskyggende gave er naturligvis de fine og gode lokaler, som arkivet af Bramming kommune fik overdraget i det tidligere el-værk ved åbningssammenkomsten den 19. november. Arkivets bestyrelse er nu i fuld gang med at få samlingen anbragt efter rette system i sit nye domicil, hvor der først og fremmest er masser af reolplads.

Men traditionen tro blev året som sådant et godt gaveår for arkivet. Der var i alt 59 afleveringer mod 44 året i forvejen, og samlingerne blev derved forøget med mange gode ting.

Forrest i rækken ligger naturligvis fotograf C. K. Olesens glaspladesamling, som blev sikret takket være en stor pengegave fra Sigrid og Holger Hansen, der iøvrigt også betænkte arkivet med endnu en fin gave i anledning af jubilæet.

Afleveringerne har iøvrigt omfattet fotos, foreningsarkiver, erhvervsarkiver, udklip og beretninger af forskellig art.

Også en del genstande er blevet afleveret, og mere er stillet i udsigt, når magasinlokalet på 1. sal kan tages i brug. Blandt de mere sjældne genstande var en margarinedåse fra Flytkjærs margarinefabrik.

Ud over de her nævnte afleveringer kommer en halv snes gaver, der indløb ved receptionen i forbindelse med åbningen i det nye lokale.

I efteråret 1984 fik Bramming byhistoriske Arkiv besøg af forenings-

kampagnens sekretariat, der registrerede samtlige foreningsarkiver i samlingen.

Arkivet har i årets løb udlånt en del arkivalier til studiebrug. Desuden er der besvaret mange slægtshistoriske forespørgsler.

Darum sognearkiv

Nørrebyvej 12, 6740 Bramming.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: J. Hedegaard Rasmussen, Alsædtægten 12, Darum, 6740 Bramming. Tlf. (05) 17 93 30.

Arkivet har i årets løb modtaget 24 afleveringer, af hvilke de otte er foreningsarkiver. Blandt disse er et komplet foreningsarkiv fra Bramming og omegns biavlerforening, dvs. forhandlingsprotokoller, regnskaber og medlemslister (1925-1972). Foreningen har omfattet sognene Darum, Bramming, V. Nykirke og Hunderup. Otte afleveringer har indeholdt billeder, deriblandt to mere omfattende samlinger. I alt er billedsamlingen forøget med 42 stk.

Som noget nyt har der i januar-februar været en ugentlig åbningsaften med pænt besøg af publikum, som bl.a. var behjælpelig med identificering af gamle billeder. Besøgsprotokollen viser, at der har været 70 enkeltbesøg. Hertil kommer så, at der i arkivet har været afholdt fire møder. Arkivbestyrelsen har været repræsenteret ved en hel del møder uden for sognet. Af skriftlige besvarelser til andre egne har 16 været af mere omfattende karakter. Til et sognemøde har arkivet bidraget med en udstilling om andelsbevægelsen, og ved et arrangement i Lokalhistorisk Forening for Bramming Kommune holdt arkivlederen foredrag om sognets bebyggelseshistorie.

I 1984 har arkivet fået trykt artikler i bladet »Darum sogn«: »En gammel retssag« og »Før havdigerne kom«, samt i Lokalårbogen for Bramming kommune: »De gamle degneembeder«. Endelig har arkivlederen på opfordring leveret en artikel til Ribe Stiftsbog 1984 om H. K. Kristensen: »En vestjysk degn. Mentor og Nestor«.

Gørding Sognearkiv

Plejehjemmet Østergården, Nørremarken, 6690 Gørding.

Åbningstid: 1. og 3. mandag i hver måned kl. 19-21.

Leder: Nora Olesen, Sdr. Lourupvej 17, 6690 Gørding.

Tlf. (05) 17 82 50.

Gørding sognearkiv har modtaget 36 afleveringer i 1984, foruden egentlige arkiver også enkelte genstande. Afleveringen af Gørding Mejeris arkiv er fortsat, og det er efterhånden blevet et ganske omfattende mejeri-

arkiv. Sidst på året har vi endvidere modtaget kopier af kirkebøger og nogle folketællingslister som led i xeroxkampagnen.

I nogle måneder har en langtidsledig medarbejder hjulpet med registreringsarbejdet, og derudover har en stor del af vore foreningsarkiver været i Esbjerg til registrering som led i foreningskampagnen.

En af arkivets medarbejdere, Ejler Nielsen, er næsten ved at have afsluttet en fotografering af gårde og ejendomme på land og i by. I arkivets faste åbningstid 1. og 3. mandag i hver måned fra kl. 19-21 har vi en del besøgende. Bl.a. er vore naboarkiver hyppige gæster – det er især kopier af tinglæste dokumenter fra 1836-1927, der trækker.

I samarbejde med Lokalhistorisk forening og Folkeuniversitetet har der i vores lokaler været afholdt en studiekreds over emnet »Stationsbyens historie« under ledelse af seminarielærer Arne Jacobsen. Der var 16 deltagere i kurset.

I januar havde vi en mødeaften på »Østergården«, hvor skuespilleren Aksel Erhardtson, Århus, læste op af Dostojevskij (Aksel Erhardtson er født og opvokset i Gørding). Mødet samlede 150 personer. Efter kaffebordet var der sangunderholdning af lærerne Kirsten Klinge, Merete Moos og Inger Hessel.

Hunderup sognearkiv

Kærgårdvej 9, Hunderup, 6740 Bramming.

Åbningstid: Hveranden onsdag fra kl. 19.30-21.30 og den første søndag i hver måned fra kl. 9.00-11.00.

Leder: Jeppe Smidt, Elmely, Sejstrupvej 17, 6771 Gredstedbro.

Tlf. (05) 17 33 42.

1984 blev et år med stor aktivitet, vel den største indtil nu i arkivets historie. Ønsket om et nyt lokale er nemlig i det forgangne år blevet opfyldt. Et dejligt rum med reoler, borde og stole er indrettet i det nye klubhus. Der har hersket stor travlhed med at få arkivalierne flyttet fra Riber Kærgaard og få det på sin rette plads i det nye lokale. Med hensyn til indleveringer har det været meget småt. Man har været tilbageholdende med at tage imod, indtil de nye lokaler var færdige og klar til brug.

Det velindrettede lokale er uden vinduer og med brandsikker dør, ligesom det også er forsynet med hygrometer. Alle krav til et arkivlokale skulle være opfyldt, og så er her »albuerum«.

Vi glæder os til de mange besøgende, vi forhåbentlig får i 1985, og som da også er blevet stillet i udsigt.

Det nye klubhus er bygget ved frivilling arbejdskraft og bidrag, og vi føler, der er stor interesse for dets funktion fremover. Der kan ikke herske tvivl om, at mange ser frem til at kunne aflevere materiale til arkivet i de nye omgivelser, og måske også at få viden og oplysninger fra arkivets samlinger.

Vejrup sognearkiv

Skolevænget 1, Vejrup, 6740 Bramming.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Hans Andreasen, Grisbækvej 11, 6740 Bramming.

Tlf. (05) 19 00 63.

Elleve personer har skænket gaver til Vejrup sognearkiv i 1984, og det kan vi i arkivudvalget betragte som meget tilfredsstillende. Vi har fået mange billeder, deraf en del af ældre dato, og båndarkivet er blevet udvidet med tre bånd.

Arkivudvalget har også fået optaget en videofilm fra Endrup Mejeris 100 års jubilæum. Optagelsen skete på selve mejeriet og viste det i funktion. Men det blev også optaget ved festen om aftenen. Leslie og Lothar Fialla, Esbjerg, optog filmen. Det var også dem, der optog Vejrupfilmen i 1973. Af afleveringer har vi endvidere fået skøder, beskrivelser, foreningsarkiver og vurderingsmateriale. Også en del genstande, som har været brugt i landbruget, er ved at finde vej til vores arkiv.

Der har også i årets løb været et forholdsvis stort antal forespørgsler til arkivet. Det eneste, vi kunne ønske os, er større tilslutning til »åbent hus«-arrangementerne. Men alt i alt var 1984 et godt år, som vi er yderst tilfreds med.

Vejrup sognearkiv er ligesom de øvrige arkiver i Ribe amt med i foreningskampagnen om registrering af foreninger, der eksisterer nu, og foreninger, der ikke længere eksisterer. I den forbindelse har vi fået en del foreningsarkiver afleveret. Fra Vejrup sognearkiv skal der lyde en stor tak til de, der har sat foreningskampagnen i gang.

Vester Nykirke sognearkiv

Hovedvej A1 nr.25, Endrup, 6740 Bramming. Tlf. (05) 19 10 37.

Åben efter aftale med lederen. Leder: Louise Hansen.

Efterhånden har vi meget interessant her i Vester Nykirke sognearkiv. Vi er nu nået op på 169 grupper med meget i hver gruppe.

Om herregården Endrupholm, som hele byen Endrup er bygget op om, har vi meget, både fotografier og avisudklip, nogle med tegninger. I forbindelse med xeroxkampagnen har vi fra Landsarkivet i Viborg købt kopier af forskellige arkivalier fra Endrupholm fra 1582-1942.

Desuden har arkivet modtaget flere fotografier, blandt andet konfirmationsbilleder med de forskellige præster.

Der har været forskellige forespørgsler, som vi gerne besvarer. En række slægtshistorikere har vi kunnet hjælpe takket være folketællingslisterne.

Vester Nykirke arkivet har deltaget i de forskellige arkivmøder, der har været afholdt. Ellers går arbejdet i arkivet sin rolige gang.

Afleveringer modtages med glæde. Vi er meget glade for besøget fra

foreningskampagnens sekretariat i Esbjerg, som registrerede vore foreningsarkiver og ordnede dem i arkivæsker. Det er nu meget mere overskueligt.

Brørup kommune

Historisk Arkiv for Brørup og Omegn

Biblioteket, Stadionvej 6, 6650 Brørup.

Åbningstid: torsdag kl. 15-17 eller efter aftale.

Leder: Holger Nielsen, Paxvej 45, 6650 Brørup. Tlf. (05) 38 22 15.

Arkivet har i 1984 været besøgt af ca. 200 gæster foruden 35 handelsskoleelever samt børn fra byen og omegnen.

Vi har modtaget 64 afleveringer, hvoraf kan nævnes: register til Sønderkov Hovedgårds fæsteprotokol, Tuesbøl og Eskelunds udskiftning 1792, ejendomsskyldsvurderinger og amtskommunale arbejder for Brørup, Lindknud og Folding kommuner, udskiftningskort over Nørbølling, forhandlingsprotokol for Kolding Omegns Landboforening, to forhandlingsprotokoller for Brørup Pensionistforening, medlemsprotokoller, korrespondance, regnskabsbøger og forhandlingsprotokol for Dansk Mejeristforbunds Ribe Sdr. afd., protokol med optegnelser vedr. Sønderkov Mølle og Folding kommune, forhandlingsprotokoller, medlems- og regnskabsprotokol for Nyby Gymnastik- og Ungdomsforening, brandsynsprotokol for Tirslund, tre scrap-bøger med udklip fra Lindknud 1950-72, endvidere Tirslunds Husholdningsforenings arkiv og et stort arkiv efterladt af gdr. Hans Nielsen, Lynggaard, Gerndrup m.m.

Arkivet har besøgt Rotary-klubben i Brørup, plejehjemmet Lundtoft i Brørup samt Gerndrup Foredrags- og Idrætsforening med lysbilledforedrag.

Ved arkivets generalforsamling medvirkede Knud Frydendahl Pedersen med foredrag om Eskelund i gamle dage, og Steffen Brandorff gennemgik Brørup stationsbys historie fra jernbanens åbning til nutiden. I efteråret afholdt vi to møder, den 4. oktober med J. P. Eriksen, Hulvad, der viste lysbilleder fra sine rejser i Australien og Canada, og den 22. november havde vi et møde med fhv. amtskolekonsulent Harald Iversen, Holsted, der havde kaldt sit foredrag »Blade af en landsbydegns dagbog«. Iversen talte om sit arbejde som landsbyskolelærer gennem ca. 30 år, og særlig om sit arbejde sammen med de unge i sognet. De tre møder har været godt besøgt. I juli havde arkivet en aften-ekskursion til Vorbasse, hvor Nationalmuseet nu i 11 år har foretaget udgravninger af jernalderlandsbyer. Museumsinspektør Steen Hvass, Vejle, orienterede om udgravningerne, som nu er tilendebragt. Efter besøget på udgravningspladsen besøgte museet og det lokalhistoriske arkiv.

Brørup arkivet har i 1984 købt xeroxkopier fra Landsarkivet i Viborg af bl.a. brandtaksationer og skolekommissionens forhandlingsprotokoller.

Esbjerg kommune

Esbjerg byhistoriske Arkiv

Teglværksgade 1B, 6700 Esbjerg. Tlf. (05) 13 12 23.

Åbningstid: mandag-fredag 10-16, torsdag 10-18.

Leder: Jørgen Dieckmann Rasmussen.

1984 adskiller sig ikke synderligt fra forrige år: der har været forrygende travlt. Man mærker, at institutionen for alvor er ved at være indprentet i folks bevidsthed. Til tider kan det med den forholdsvis beskedne bemanning være umuligt at opfylde de forventninger om bistand, publikum har.

En meget tidsrøvende opgave i 1984 har været planlægningen og administrationen af foreningskampagnen, som Ribe Amts lokalhistoriske Arkivers bestyrelse har bedt arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen forestå. Det har sluttet betydelige ressourcer.

Glædeligt er det imidlertid, at arbejdet med indsamling, ordning og registrering af foreningsarkiver er kommet i gang. Mange truede arkiver reddes nemlig ved kampagnen. I Esbjerg har der ikke været ressourcer til indsamlingsarbejde i 1984, men alligevel har afleveringslysten været stor, ikke blot af foreningsarkiver, men også af andre arkivtyper. I alt har der været 171 afleveringer mod 165 året før. Af større afleveringer kan nævnes: Bryndum sogns Hesteforsikring, Tarp Andelsfryseri, Børneårskomiteen, Dansk Arbejds Esbjerg Afd., Esbjerg FDF, Esbjerg Handelsstandsforening, Esbjerg Handelsstandsforenings Hjælpekasse, Konkylie Esbjerg, Esbjerg KFUM, sommerlejren Vagtbjerg, KFUM-drengene, Letbæk Mølle, Esbjerg FDF 2. kreds, Esbjerg Sygehjælpsforening, Begravelseskassen Esbjerg, Esbjerg Sygehjælpsforening afd. C, Fortsættelsessygekassen for Ribe Amt, I/S Vestkraft, Kvindernes Hus, Esbjerg Erhvervs-kontor, Fru Lamps Danseskole, Esbjerg og Omegns Kredsforening, Skibsmæglerfirmaet J. Lauritzens Eft., Vester Nebel Biblioteksforening, Guldager Idrætshal, AOF, Louiseforeningen og Carl B. Hoffmanns Maskinfabrik. Endvidere er der modtaget en række mindre afleveringer, og billeder er indlånt til affotografering og arkivalier til fotokopiering. Nettotilvæksten skønnes at udgøre ca. 75 hylde-meter.

Formodentlig vil næste års beretning vise et stort antal afleverede arkiver i forbindelse med foreningskampagnen. Af tids- og personalemæssige grunde var det nemlig ikke muligt at sætte særlig mange kræfter ind på en systematisk indsamling af foreningsarkiver i 1984.

Med hensyn til udstillingsvirksomhed har det været nødvendigt at holde en lav profil i 1984. Hele året har man vist udstillingen »Fælles interesse – fælles styrke. Foreninger og foreningsliv i Esbjerg«. I perioden 5.-17. marts vistes dog Danmarks Biblioteksforenings udstilling »Herregården – et helhedsanlæg«. Ud fra en formidlingsmæssig betragtning må det højlydt beklages, at udstillingsvirksomheden lå stille. Til gengæld har foredragsvirksomheden ikke været faldende. Arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen har medvirket ved 36 arrangementer i 1984 med i alt ca. 1.600 tilhørere. Foredragsvirksomheden er også ressourcekrævende, ikke mindst derved at der i de fleste tilfælde er tale om aftenarrangementer.

Fra vinterens studiekredsarbejde. Der arbejdes koncentreret på Byhistorisk Arkivs læsesal. Foto Børge Kjær.

Men arbejdet er væsentligt, idet der skabes kontakt til grupper, der næppe ellers ville tro Byhistorisk Arkiv var en institution, de kunne have glæde af.

Et nyt indslag i formidlingsarbejdet var arkivets medvirken ved Kanal Esbjergs lokalhistoriske TV-quiz. Af mere traditionelle formidlingsopgaver må nævnes en række skriftlige arbejder. Til Museumsavisen for Holsted, Vejen og Brørup kommuner nr. 2 1984 skrev arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen en artikel om »Historisk værksted«, og til Esbjerg Årbog 1984 artikler om Nordisk Gummibådsfabrik og monumentet af Ditlev Lauritzen i Byparken. Desuden bidrog Byhistorisk Arkiv med oversigten over begivenheder i Esbjerg i 1983.

Benyttelsen af samlingerne er i fortsat stigning. Byhistorisk Arkiv havde 2427 gæster i 1984 mod 2158 i 1983, hvilket er en stigning på 12%. Lægges deltagerantallet ved arrangementer til besøgstallet fås tallet 4044, hvilket kan siges at være det reelle minimum esbjergensere, Byhistorisk Arkiv har været i direkte forbindelse med på et år. Om aktiviteten iøvrigt kan det berettes, at der er besvaret 161 forespørgsler mod 158 året før. Der er gennemgående tale om forespørgsler, der tager mere end 1/2 time at besvare. Til arkivets læsesal er der foretaget 828 ekspeditioner, og der er ekspederet 4131 enheder. Arkivets materialer er ikke til hjemlån, men der lånes ud til arkiver, biblioteker, museer og professionelle reproduktionsanstalter. Antallet af ekspeditioner er faldet fra 216 til 205 – til gengæld er antallet af ekspederede enheder nærmest eksploderet

ved at stige fra 1322 til 1725. Disse ekspeditioner er meget tidskrævende, da der er tale om udlån af materiale, der egentlig ikke er beregnet dertil.

En stærkt voksende benyttelse af arkivet i egentlig lokalhistorisk forsknings sammenhæng har medført et voksende behov for indlån af materialer fra andre arkiver. I 1984 var der 24 indlånsekspeditioner, og der indlåntes i alt 59 enheder. Stimulerende på indlånsaktiviteten har været de studiekredse i lokalhistorie, arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen har haft på Folkeuniversitetet.

Med hensyn til uddannelse har arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen deltaget i Dansk Arkivselskabs specialkursus om mikrofilm og EDB på Hotel Hvide Hus i Køge, i KL-journalssystemkursus på RAGU-KU i Oksbøl arrangeret af Kommuneforeningen i Ribe Amt, samt i Danmarks Forvaltningshøjskoles grundkursus i sagsbehandling og sagsforløb på Schæffergården. Arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen medvirkede som lærer ved SLA's specialkursus om erhvervsarkiver, hvori bl.a. biblioteksassistent Conny Ølgod deltog. Endelig deltog fotograf Brian Kristensen i DKMs arbejds møde i marts om emnet: »Formidler vi godt nok?»

Endvidere har arkivets personale deltaget i en række møder og konferencer. Arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen deltog i Nordisk Kommunearkivmøde i Randers og i de 14. Nordiske Arkivdage i Ebeltoft i august. Endvidere deltog han og biblioteksassistent Conny Ølgod i DHFs årsmøde i København. Ved SLAs årsmøde i Svendborg var Byhistorisk Arkiv repræsenteret ved arkivar Jørgen Dieckmann Rasmussen og kontorassistent Anni Roed. Fotograf Brian Kristensen og EFG-fotografelev Torben Elliot Meyer deltog i et møde i København om video.

Den 30. november 1984 forlod kontorassistent Anni Roed Byhistorisk Arkiv efter mere end fire års tjeneste. På den baggrund blev undervisnings- og kulturudvalget ansøgt om tilladelse til at konvertere stillingen til 1/2 arkivarstillingen. Ved udgangen af 1984 var spørgsmålet endnu ikke afklaret.

Vester Nebel Sognearkiv

Åbningstid: onsdag 9-11 og efter aftale med lederen.

Leder: Morten Harborg, Landsbytoften 7, Vester Nebel, 6715 Esbjerg N. Tlf. (05) 16 90 89.

Igen i år har der været pænt med afleveringer til Vester Nebel Sognearkiv. Det er især foreningsarkiver, der er afleveret. Desuden har vi haft brugsforeningens og det nu nedlagte mejeris forhandlingsprotokol til registrering, ligesom vi også har registreret en legatprotokol fra 1888. Desuden har vi modtaget flere fotografier, dels til ejendom dels til låns. De lånte billeder er blevet affotograferet. Avisudklip med lokalt stof er blevet samlet.

I forbindelse med xeroxkampagnen købte vi kopier af kirkebøgerne

for Brøndum-V. Nebel fra årene 1721-1848. Det blev til i alt 1125 sider, hvilket vil være læsestof til en rum tid frem over.

Med stor hjælp fra Byhistorisk Arkiv i Esbjerg har vi fået bragt orden i det indsamlede materiale. Tak!

En glæde var det også at se, at det lykkedes at sætte en studiekreds i Vester Nebel Sogns historie i gang. Det har været nogle inspirerende og hyggelige aftener, vi har haft sammen med studiekredsens leder, Olga Pedersen, Glejbjerg.

Igen i år har vi modtaget et legat – 4.000 kr. – fra Skads m.fl. Herreders Brandkasse. Vi har også haft den store glæde at modtage en gave på 1.000 kr. fra fru Rigmor Lave. Vi er meget taknemmelige for disse tilskud til arkivets drift.

Fanø Kommune

Lokalhistorisk Arkiv for Nordby Sogn, Fanø

Hovedgaden 21, Nordby, 6720 Fanø.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Marius Sørensen, Hovedgaden 21, Nordby, 6720 Fanø.

Tlf. (05) 16 21 19.

Til supplering af arkivets folketællingslister er fra Rigsarkivet erhvervet listen fra 1845.

Til opbevaring er modtaget en vaccinationsprotokol fra 1802 og ni lithografier med motiver fra Fanø i ældre tid. Desuden er der modtaget fotografier af kvinder i Fanødragter, og en samling af forskellige dagblade fra årene 1938-1948.

Arkivet modtager jævnlige slægtshistoriske forespørgsler og anmodninger om afskrivning af gamle dokumenter.

Sognearkiverne på Fanø

Sognearkivet, Nordby

Åbningstid: tirsdag 10-12 samt efter aftale med lederen.

Leder: Børge E. Hansen, Bavnebjerg 17, Nordby, 6720 Fanø.

Tlf. (05) 16 23 25.

I årets løb er der modtaget 17 afleveringer, især mange billeder, som arkivet nu forsøger at identificere. Desværre må vi nok erkende, at tiden for mange billeders vedkommende er forpasset, idet de fleste af vore gamle medborgere er gået bort, hvorfor chancerne for at identificere personerne på de gamle billeder er meget små.

Vi kan konstatere, at arkivets eksistens er ved at blive kendt, hvilket medfører, at folk nu søger oplysning om deres slægt, og ikke mindst, gerne vil vide noget om det hus, de bor i.

Endelig opsøges arkivet også af studerende, både fra universitetet og seminarium, fordi de kan finde en række konkrete ting. Anton Dams

Fanø-samling er her af uvurderlig betydning, og vi sender mange gange i årets løb taknemmelige tanker til denne flittige og dygtige mand.

Arkivet har til huse i overlærer-lejligheden i den gl. realskole, og som kuriosum kan det nævnes, at et fint vægur og et smukt bogskab i 1984 af et barnebarn af overlærer N. A. Lauridsen, fr. Ebba Aagaard, er blevet foræret arkivet og nu har deres oprindelige plads igen.

Ved samme lejlighed modtog vi bl.a. et smukt æresmedlemsbrev fra Fanø Skibsrederforening, en kaligraferet takkeadresse ved 25 års jubilæum, foto af realskolens lærere 1897 m.m. Endvidere har arkivet modtaget to indtalte bånd med erindringer.

Arkivet har fået kopi af slægtoversigter for familien Svarrer, Anders Hansen Brink samt Niels Sørensen og hans efterslægt. Arkivet har, ligesom arkivet i Sønderho, for 2. år i træk modtaget et tilskud (hhv. 3.000 og 4.000 kr. i 1983 og 1984) fra Skads m.fl. Herreders Brandkasses fond, et tilskud, vi er meget taknemmelige for, og som bl.a. har hjulpet os at hjemkøbe 6.500 fotokopier fra Landsarkivet i Viborg.

Sognearkivet, Sønderho

Sognegården, Sønderho, 6720 Fanø.

Åbningstid: Første mandag i hver måned kl. 19-20 samt efter aftale med lederen.

Leder: Jørgen Lind, Møllegaarden, Sønderho, 6720 Fanø.

Tlf. (05) 16 41 14.

Arkivet har i sit andet leveår modtaget omkring 30 afleveringer: breve, dokumenter, bøger, fotoalbums, billeder m.v., og har desuden fået endeligt tilsagn om – men endnu ikke modtaget – alt baggrundsmateriale vedr. Sønderho-registranten fra Fredningsstyrelsen. Endvidere er der fra Landsarkivet indkøbt kopier af Sønderhos kirkebøger.

Med Fanø Bogtrykkeri som velvillig og interesseret partner blev der skabt forudsætning for trykning og udgivelse af et billedværk om det gamle Sønderho, og arkivet har ud fra arkitekt Jørgen Linds store indsamlede billedmateriale haft stor fornøjelse af at stå for udvælgelsen af billeder, tekst og redigering. Bogen nåede netop at udkomme inden jul 1984.

Arkivets lokale i Sognegården deles nu kun med Fonden Gamle Sønderhos dragtsamling, efter at Fanø Kunstsamling er flyttet til bedre faciliteter i Nordby. Efter en nær forestående ansigtsløftning og møblering kan vi omsider være bekendt at modtage besøgende i det efterhånden ganske omfattende arkiv.

Grindsted kommune

Lokalhistorisk Arkiv, Grindsted Bibliotek

Tinghusgade 16, 7200 Grindsted. Tlf. (05) 32 09 00.

Åbningstid: *Læsestuen* (kopier af kirkebøger, folketællinger, tingbøger m.v., trykt materiale, håndbøger, kartoteker og registreringer over arki-

vets materiale) mandag, onsdag og torsdag kl. 14.00-19.30, tirsdag kl. 10.00-19.30, fredag kl. 10.00-17.00 og lørdag kl. 9.00-12.00 (bibliotekets åbningstider). *Arkivet*: mandag-fredag kl. 14.00-16.30 eller efter nærmere aftale med lederen.

Leder: overbibliotekar Hans E. Eriksen. Tlf. (05) 32 06 04.

Ligesom de foregående år er der kørt med »lavt blus« på grund af den generelle økonomiske stramning og hvad der følger med. Det er gået ud over det systematiske indsamlings- og registreringsarbejde. Indsamlingen af foreningsarkiver følges dog op i 1985 med ansættelse af en historiker med lokalhistorie som speciale i et fornødent tidsrum. Nærmere omtale i næste årsberetning. Det skal nævnes, at Gunnar Mølgård Christensen allerede har opnået et meget fint resultat i Sdr. Omme-området.

I årets løb er der modtaget mange arkivalier af forskellig værdi. Det ville være upædagogisk at nævne nogle frem for andre, og vi er taknemmelige for alt. Stor glæde vakte det, da Borgerforeningens forhandlingsprotokol fra 1900-1910 dukkede op. Den er en vigtig kilde til belysning af forholdet mellem land og by i kommunen.

Med Grindsted Museum har lokalhistorisk arkiv en aftale gående ud på, at alle arkivalier går til arkivet og alle genstande til museet. Arkivet har haft stor glæde af denne ordning.

Samlingen af fotokopier er suppleret og omfatter nu, hvad der turde anses for at være rimeligt.

Billedsamlingen er udvidet betydeligt med gamle billeder fra fotograf C. Lund (tidligere Grindsted) og fra pressefotograf C. Bundgård ca. 800 udvalgte pressefotos fra Grindsted i 1970'erne (gave). Så godt som alle billeder er registreret. Albums med udvalgte billeder er fremlagt i læsestuen, så alle kan gå ind og kigge i dem. Samlingen af båndoptagelser er forøget med otte bånd.

Benyttelsen af arkivet stiger stadig. Slægts- og gårdhistorikere er nok i overtal, men mange søger også materiale til specialafhandlinger, artikler til årbøger, foredrag, skoleopgaver og lign. Bemærkelsesværdigt er det, at biblioteket mere og mere har brug for arkivet i det daglige udlåns- og referencearbejde.

Arkivet har medvirket ved en historisk udstilling i Sdr. Omme, og af udstillinger i bibliotekets forhal skal nævnes: »Grindsted bibliotek fylder 150 år«, »Foreningsarkivalier« og »Vejle-Vandel-Grindsted jernbane 1914-1957« (i samarbejde med jernbanehistorikere fra Vejle).

I forbindelse med sidstnævnte udstilling holdtes et »jernbanesymposium«, hvor jernbaneinteresserede fra nær og fjern fik stiftet værdifulde kontakter. Indledere var pens. trafikkontrollør Sv. Guldvang og tidligere direktør for Vejle-Vandel-Grindstedbanen K. S. Knudsen, Vejle. Desuden vist et par jernbanefilm.

Amtsindsamlingen af foreningsarkivalier, som Grindsted kommune har støttet med 4.000 kr., startede med et møde den 4. december 1984, hvor lederen af indsamlingskampagnen, cand. mag. Flemming Nielsen, Es-

bjerg, talte om formålet og stud. mag. Sidsel Eriksen om magtbalancen mellem land og by i Grindsted kommune omkring århundredskiftet.

Af stor interesse for lokalhistorie var også Folkeuniversitetets fire foredrag ved universitetslektor Søren Mørch, Odense, om Danmarks historie 1880-1960.

Endelig har arkivet stillet materiale til rådighed for et par kurser arrangeret af Grindsted og omegns slægts- og lokalhistoriske Forening.

Og til sidst skal det nævnes, at arkivet har fået udvidet magasinpladsen i kælderen samt indrettet et mørkekammer med bl.a. repro-kamera.

Helle kommune

Agerbæk lokalhistoriske arkiv

Nygade 2, 6753 Agerbæk

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Thorvald Klit, Parkvej 8, 6753 Agerbæk. Tlf. (05) 19 63 92.

Det har ikke været det helt vilde liv at have med vort lille lokale arkiv at gøre i det forløbne år. Ind imellem kommer der dog noget materiale frem: billeder, enkelte dokumenter og nogle foreningsarkiver.

Vi har ved et par lejligheder vist dias fra arkivets billedsamling. Billeder er der altid interesse for. Nogle har søgt hjælp i udredning af familierelationer langt tilbage. Efter at vi har fået kopier af kirkebøgerne, er der på dette felt ret meget at bruge tid på. Vi har også ved velvilje fra større omegnsarkiver fået en del folketællingslister kopieret.

Salget af de to sognebøger, som udkom for ca. et års tid siden, den ene i genoptryk og den anden i nytryk, er gået udmærket. Vi har også der en udmærket kilde til ejerforhold tilbage til ca. år 1800, særlig for de landbrug, der eksisterede dengang.

Lokalarkivet her ønsker at fremkomme med megen tak for bl.a. kontant hjælp, og desforuden for støtte på flere måder.

Fåborg lokalhistoriske arkiv

Biblioteket, Krosvinget 12, Fåborg, 6800 Varde.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Anne Marie Nielsen, Fåborgvej 18, 6800 Varde. Tlf. (05) 19 50 59.

Fra 1984 kan der fortsat meldes om interesse for arkivet. Der er afleveret en del gamle papirer samt flere foreningsarkiver som f.eks. Tyende Sparerkassen, Mergelselskabet samt materiale om hedebruget m.m. Fra familier og gårde er der indleveret attester, billeder og personnotater. Der har af og til været besøgende, men de fleste henvendelser foregår skriftligt eller pr. telefon.

Bogen Niels Kristensens breve, som gdr. Frode Sørensen udgav i sam-

arbejde med Historisk Samfund for Ribe Amt, rummer materiale fra arkivet her i Fåborg.

Til foreningens møder er der god tilslutning. I april fortalte pastor Thorvald Nielsen, Balle, om sin barndoms- og ungdomstid i Fåborg. Den 7. juli blev der på Fåborg lokalhistoriske Forenings initiativ afsløret en mindesten for Fåborg Mejeri. Stenen var en flad natursten. Stenen lå på perronen, hvor mælken i hele mejeriets tid blev indleveret. Den 14. juli var der udflugt til Oksbøl, hvor pastor Riber Kusk fortalte kirkens historie og senere om flygtningenes kirkegård. Også Oksbøl Museum blev besøgt. Turen sluttede på RAGU, hvor fhv. arkivleder Frode Sørensen fortalte kort om Aal sogn.

I oktober var der møde på Biblioteket med udstilling og lysbilleder ved arkivlederen om, hvad Chresten Daugård, Rolighed, havde berettet om Fåborg-egnen i sine breve til biskop Otto Laub, Viborg, fra år 1849 og frem.

Grimstrup sognearkiv

Grimstrup Bibliotek, Grimstrup, 6705 Esbjerg Ø.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Leo Nissen, Fiskervej 11, Hjortkær, 6740 Bramming.

Tlf. (05) 19 10 54.

I det forløbne år er der modtaget 18 afleveringer, som gav i alt 81 registreringer – hvilket må siges at være meget pænt. Der har ikke ligefrem været særligt betydningsfulde ting imellem, men som relativt nystartet arkiv er vi glade for enhver aflevering.

Med hensyn til foreningskampagnen må vi desværre konstatere, at annonceringen har haft ringe effekt i vort sogn, idet den kun medførte een henvendelse og ingen afleveringer. Det skal dog retfærdigvis siges, at vi i betragtning af den beskedne arkivaliebeholdning har en hel del foreningsarkivalier.

Næsbjerg sognehistoriske arkiv

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Niels Jørgen Poulsen, Villavej 19, Næsbjerg, 6800 Varde.

Tlf. (05) 26 70 19.

Næsbjerg arkiv hører sammen med Øse arkiv, som vi har årsmøde og udflugt sammen med.

I 1964 har vi gået fra hus til hus for at hverve medlemmer, og det er lykkedes at tegne mange. Så skal tiden vise, om det er muligt at holde sammen på dem.

Der er i år modtaget 12 afleveringer, deriblandt mange billeder og avisudklip, skøder samt foreningsarkiver.

Starup sogns lokalhistoriske arkiv

Starup sognebibliotek, 7200 Grindsted.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Jens Skov, Vinkelvej 8, 7200 Grindsted. Tlf. (05) 33 70 55.

I det forløbne år har der atter været billeder, der har domineret tilvæksten til arkivet. Et par gamle skøder fra 17-1800-tallet er dog også kommet til.

Desuden har vi fået indlemmet nogle bånd, optaget af Radio Syd, om Baldersbæk, Holmeå, Thovstrupgård, Hesselhogård og Hesselho Dambrug.

Ved hjælp af foreningssekretariatet har vi takket være Flemming Nielsen fået arkivets foreningsprotokoller og -papirer ordnet og lagt i arkivæsker for at opnå en bedre beskyttelse af materialet.

Arkivet har stadig trange kår i et værelse over biblioteket, og adgang dertil fås ved henvendelse til formanden, Gunnar Hansen, lederen eller bibliotekaren.

Øse sognearkiv

Åbningstid: 1. torsdag i hver måned kl. 18.30-20.30 eller efter aftale med lederen.

Leder: Johannes Madsen, Solsortevej 8, Nordenskov, 6800 Varde.

Tlf. (05) 29 81 59.

Vi har hvert år kørt en kampagne for at skaffe vor forening en fast medlemskreds, og vi fik en meget god modtagelse og solgte 204 medlemskort. Vi fik ved samme lejlighed en del arkivmateriale »med hjem«.

Der er i alt i arkivet indlagt ca. 530 numre, der fordeler sig således: 32 enkeltstykker, 163 billeder, hvoraf størsteparten er familiebilleder og -portrætter, og 46 bind, hvoraf 12 er foreningsprotokoller. Af større afleveringer kan nævnes vurderingsprotokoller og tilhørende materiale, samt 54 jordfordelingsoverenskomster med bilag og tilhørende matrikelkort.

Foreningskampagnen er jo en sej omgang og meget tidkrævende, men vi er ca. halvvejs. En annonce gav intet resultat, så vi måtte selv »hente det hjem«.

Vi arbejder stadig med gårdhistorien, og efter at have afskrevet tingbøgerne på dommerkontoret, skal vi til Landsarkivet i Viborg for at komme videre. Endvidere skal det nævnes, at vi gennem interviews med ældre mennesker er kommet i besiddelse af lokalhistorisk set meget vigtigt materiale.

I årets løb har vi haft en del forespørgsler, bl.a. fra en tysk professor om beliggenheden af en bestemt navngiven oldtidshøj, som han forgæves havde søgt oplysning om hos Nationalmuseet. Det var en tilfredsstillende at kunne hjælpe ham, og vi modtog en pæn takkeskrivelse fra ham. En skoleklasse har besøgt arkivet.

Af arrangementer havde vi det sædvanlige årsmøde, hvor arkivar Jør-

gen Dieckmann Rasmussen, Esbjerg, holdt ét meget interessant foredrag om 1700-tallets bønder med særlig henblik på fæstebønderne på Nørholm, og havde en udstilling i den forbindelse. Vi deltog ligeledes i en udstilling i anledning af vor gymnastikforenings 100 års jubilæum. Endvidere har vi haft en aftentur til Kulturhuset i Ølgod, hvor vi så det righoldige museum.

Det har således været et travlt år, og efterhånden opfattes et sognearkiv som et serviceorgan, alle kan trække på.

Lokalhistorisk arkiv for Årre sogn

Toften 2, Årre, 6800 Varde.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Aksel Teglgård, Fyrrevænget 16, Årre, 6800 Varde.

Tlf. (05) 19 22 36.

I løbet af 1984 har arkivet modtaget 14 afleveringer bestående af 17 arkiver med i alt 31 akter. Der er desuden afleveret 45 fotos. I kampagneåret har vi »kun« kunnet lægge tre foreningsarkiver til de allerede registrerede, nemlig Skads herreds Brandkasse, Årre Andelskasse samt Biblioteksforeningen. Vi mangler endnu at få opsporet nogle nedlagte foreninger. Ganske kuriøst dukkede et par arkiver op i forbindelse med foreningskampagnen, skønt de ikke har spor med de folkelige bevægelser at gøre. »Årre Sogns Kongetiendeforening« varetog i slutningen af 1700-tallet bøndernes interesser over for tiendejere. Fra dens virksomhed har vi modtaget en udskrift af forhandlingerne fra 1801. Desuden en udskrift fra 1915 af »Ribe Amts Landvæsens Protocol fra 1790«. Den vedrører jordfordelingsproblemer ved udskiftningen.

Lokalhistorisk forening holder hvert år et møde, som vi tillægger stor betydning, fordi vi igennem dette søger at tilgodese behovet for (lokal) historisk oplysning. Der vises stor interesse for møderne. I 1984 kunne vi således – trods konkurrence fra et andet arrangement – mønstre over 65 deltagere. Hovedtaleren var fhv. forstander Ejner Jensen, Kærgård, som kaldte sit foredrag »Kulturlivet i landsbyen«. Det var en interessant beretning om de økonomiske og kulturelle fænomener, som resulterede i de folkelige bevægelser på landet, og perspektiverne blev ført helt op til nutiden. Ved mødet blev der desuden vist en amatørfilm, »Et år i Årre sogn for ca. 25 år siden«. Vi tror på, at årsmødet holder interessen for arkivet og for historien levende i sognet.

Holsted kommune

Glejbjerg-Aastrup sognearkiv

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Olga Pedersen, Boldingvej 16, 6752 Glejbjerg. Tlf. (05) 19 82 80.

Aastrup sognearkiv havde et forholdsvis roligt år i 1984. Afleveringerne var få, men da de alle var forholdsvis store, blev samlingen alligevel forøget væsentligt.

Foreningskampagnen var et stort gode for arkivet, der har fået flere foreningsarkiver til registrering og opbevaring. F.eks. kan nævnes mejeriets arkiv, der var forholdsvis velbevaret.

Aktiviteterne har været begrænset til udstillinger. I august 1984 fyldte Glejbjerg mejeri 100 år, og i den anledning havde arkivet arrangeret en udstilling, der i billeder og tekst fortalte om de 100 års udvikling. Udstillingen, der var arrangeret på mejeriet, var en stor succes.

Endvidere havde arkivet den glæde at modtage et beløb fra Sparekassen Sydjyllands gavefond. Beløbet blev sammen med en mindre del af arkivets egne midler brugt til kopiering af endnu en lille del af Sørine Andersens glaspladenegativer. Disse billeder udstilles løbende i Sparekassens afdeling i Glejbjerg.

Aastrup sognearkiv har haft et stigende antal besøg i det forløbne år. Hovedsageligt er det slægtsforskere, der finder vej hertil, men også lærere, der vil benytte lokalhistorie i undervisningen, er blandt vore besøgende.

Lokalhistorisk arkiv for Holsted kommune

Vestergade 17, 6670 Holsted. Tlf. (05) 39 20 10.

Åbningstid: Onsdag kl. 15.00-18.00, i perioden 1.10-1.4 tillige tirsdag 19-21.

Leder: Chr. Carstensen, tlf. privat (05) 39 22 59, træffes normalt i arbejdstiden på tlf. (05) 39 20 66.

Den igangværende foreningskampagne har præget årets afleveringer. Der er således en tilgang på 54 numre i den saglige afdeling, som stort set stammer fra foreninger, som man ikke hidtil har haft arkivalier fra. Iøvrigt må året 1984 betegnes som et arkivmæssigt godt år med 169 afleveringer omfattende 1436 akter.

Af afleveringer, der har interesse for en større kreds, skal nævnes vandrerbøgerne for Soldaterforeningen for 3. batl., 1. komp., årg. 1933. Disse værnepligtige, der hovedsagelig kom fra Vest- og Sønderjylland, har i perioden 1945-1984 givet en beretning om deres tilværelse som civil. Vandrerbøgerne er afleveret med den klausul, at de skal være tilgængelige for alle, og det er ønskeligt, at så mange som mulig vil benytte sig af disse. Bøgerne har også interesse for andre end soldater, idet de som nævnt giver en skildring af tiden.

Endvidere har arkivet hjemkøbt kopier af Nielsbygårds skifteprotokol fra 1753-91. Da gårdens bøndergods hovedsagelig lå uden for Holsted kommune, især i det nuværende Ribe Kommune, men også i Vejen og Brørup kommuner, har denne protokol også interesse for en større kreds.

Arkivet har i årets løb deltaget i fire arrangementer med foreninger, hovedsagelig med lysbilledforedrag, et enkelt tillige med foredrag om foreningslivet. Der har ved disse arrangementer været c. 150 tilhørere.

Man har på arkivet registreret 98 besøgende, men tallet er virkelig noget højere, da de besøgende ofte glemmer at skrive i gæstebogen. På grund af den store publikumsinteresse, men også for at kunne give en bedre betjening, vil åbningstiden i vinterhalvåret blive udvidet med to aftentimer.

Arkivet har på opfordring af Hovborg Borgerforening skrevet et jubilæumsskrift i anledning af foreningens 75 års jubilæum. Det var en spændende opgave, og man fik et meget godt indblik i, hvad der rørte sig på den egn i den periode, foreningen har eksisteret.

Årets oplevelse må nok siges at være udgivelsen af Historisk Billedbog fra Holsted kommune. Bogen blev udgivet i samarbejde med sognearkivet i Aastrup og blev trykt i 500 eksemplarer. Den udkom i december måned, og på mindre end en uge var den udsolgt. Det var noget af et økonomisk vovestykke, da arkivet ikke havde midler til at financiere udgivelsen eller et eventuelt restlager. Men det gik så godt, at bogen bliver genoptrykt i 300 eksemplarer, hvoraf halvdelen er forudbestilt. Det er arkivets plan, at der også i 1985 skal udgives en lignende bog.

Ribe kommune

Jernved sognearkiv

Jernved Andelskasse, Jernvedlund, 6771 Gredstedbro.

Åben efter aftale med lederen.

Eventuelle henvendelser bedes foreløbig rettet til Kirsten Bjerrum Jensen, Puggårdsvej 69, Jernvedlund, 6771 Gredstedbro, tlf. (05) 43 50 61 (efter kl. 17) eller Hans Otto Kristensen, Vestergade 47, 6771 Gredstedbro, tlf. (05) 43 10 80.

I 1984 er der registreret 15 afleveringer, omfattende 41 effekter plus ca. 25 fotografier og 430 lysbilleder. Derudover er der foretaget en del affotograferinger af billeder i privat eje.

Der har været afholdt en udstilling uden for arkivets lokale, nemlig i Gredstedbro i Andelskassens lokale på 1. sal i weekenden den 24. og 25. november. Udstillingen var godt besøgt af interesseret publikum fra land og by. Også fra omkringliggende sogne og kommuner var der besøgende.

Af større afleveringer kan nævnes arkivet efter afdøde købmand Frede Thomsen i Jernvedlund, som også omfattede genstande. Fra forretningen modtog vi kassekladder, kassebøger, kassejournaler, næringsbrev, to sirupspande og et sammenklappeligt alenmål. Fra indboet en erindringsbog på konfirmationsdagen fra mor til søn, fotografier og en spadserstok med sølvbeslag samt inskription (PHW 1838). Stokken er fremstillet af Malagarør, en speciel bambusart. Frede Thomsen, der var enebarn og ugift, havde ved sin død i 1938 ingen pårørende. Han er født i 1919 her i den gamle høkerhandel i Jernvedlund, der ejedes af forældrene Mathilde og Niels Thomsen. I 1932 døde Niels Thomsen, men enken drev forretningen videre til 1950, hvor sønnen Frede overtog den. Men syg-

dom plagede ham så meget, at han i 1971 måtte lukke butikken. Den havde da bestået i 102 år, og et kapitel i Jernved sogns historie omkring høkerhandlen i Jernvedlund var hermed afsluttet.

Hvad økonomien angår, har arkivet hidtil klaret sig med private frivillige bidrag. Gredstedbro Borgerforening skænkede ved foreningens 75 års jubilæum i 1984 en gave på 500 kr. til arkivet som støtte til arbejdet.

Ribe lokalhistoriske arkiv

Giørtzvej 3, 6760 Ribe. Tlf. (05) 42 17 00.

Åbningstid: mandag-torsdag 10-19, fredag 10-20, lørdag 10-14 (bibliotekets åbningstid).

Leder: Susanne Benthien.

I sommeren 1984 flyttede biblioteket og dermed arkivet til den tidligere politigård på Giørtzvej. Og i efteråret blev der ansat en langtidsledig kontorassistent. Dette har betydet, at alt materiale i arkivet nu er ordnet og registreret.

Vi har modtaget 67 afleveringer, hvoraf kan nævnes en del materiale vedr. »Ribe Stifts-Tidende«. Dette materiale, 218 bd. og syv pakker, fortrinsvis forhandlingsprotokoller, hovedbøger, korrespondance og lignende blev videresendt til Erhvervsarkivet i Århus. Desuden kan det nævnes, at en meget stor samling tegninger og udkast fra arkitekt Axel Hansen, der i 1920'erne tegnede mange bygninger i Ribe.

Som sædvanlig har vi haft mange forespørgsler, og arkivets materialer bruges også i bibliotekets daglige arbejde, ligesom bibliotekets lånere også i det daglige benytter arkivet.

Derimod har arkivet ikke haft nogle særskilte arrangementer.

Historisk Arkiv i Seem sogn

Seem-Varming Skole, Skallebæk, 6760 Ribe.

Åben i skoletiden eller efter aftale med lederen.

Leder: Søren Mulvad, Seem Varming Skole, 6760 Ribe. Tlf. (05) 44 11 77.

Arkivet har modtaget fem afleveringer siden sidste beretning. Det er ikke meget i antal, men til gengæld så meget mere interessant i indhold. Der har været gennemført en indsamlingskampagne af gamle skolebilleder fra sognets skoler og identificering af personerne på disse. Det er lykkedes skønmæssigt at sætte navne ved 95% af børnene på billederne, der er taget gennem 100 år, 1885-1985. De blev vist på en udstilling i Høm forsamlingshus ved den årlige hjemstavnsaften, hvor 45 lokale folk var tilstede. Der blev holdt to foredrag ved arkivets leder. Det ene om sognepræsteembedets omskiftelige skæbne siden 1632, og det andet var »hugget« fra denne årbog årg. 1951: »En Dansk soldat i 30-års krigen«. Om-talte soldat var netop født i Høm.

Sidenhen holdt arkivet sin ca. 10 års fødselsdag, hvor skoleudstillingen atter vistes tillige med et udvalg af arkivalier. Der var ca. 30 mennesker til

receptionen. Der blev talt af mange og givet opmærksomheder, for hvilke der her takkes.

Dagene efter holdtes udstillingen atter åben for publikum, og det må skønnes, at den nu er set af 100 mennesker. Det er pænt, når sognet ikke har mere end ca. 300 husstande.

Kulturudvalget i Ribe har i år bevilget arkivaren et kursus i lokalhistorie ved Jysk Åbent Universitet i Århus. Dette kursus løber endnu. Af igangværende aktiviteter kan nævnes, at der er indsamlet oplysninger til foreningskampagnen, og der arbejdes på at igangsætte et projekt om grænsegendarmernes indvirkning på sognet 1864-1920.

Til intern brug arbejdes der i øjeblikket på at få anskaffet et mikrofilm-læseapparat. Et pengeinstitut har vist sig meget imødekommende.

Det er i det hele taget en glæde at mærke, hvor meget sognefolkene efterhånden interesserer sig for det lokalhistoriske arkiv. Der er mange positive tilkendegivelser, som er opmuntrende for arkivaren.

Varde kommune

Alslev sognearkiv

Thueslund, Alslev, 6800 Varde.

Åbningstid: mandag 19.30-21.30.

Leder: Agnes Jensen, Korshøjvej 9, Alslev, 6800 Varde.

Tlf. (05) 26 90 97.

Arkivet har modtaget 35 afleveringer i 1985, hvoraf kan fremhæves kopier af brandtaksationsprotokoller, kopier fra Varde Byfogedarkiv 1892, afskrifter af retssagen mellem præsten Abraham Jessen i Alslev og propr. Sebastian Wøldiche til Visselberg 1761, forskellige skøder, pantebreve og matrikelkort (i alt ca. 20 stk.), ca. 100 forskellige fotos samt diverse udklip fra aviserne. Der er afleveret to bånd, så arkivet nu råder over ca. 40 lydbånd. Arkivet har endvidere fået fhv. sognerådsformand Jens V. Andersens efterladte optegnelser om kommunens historie – meget interessant læsning. Foreningskampagnen har ført til aflevering af et par foreningsarkiver.

Arkivet har haft 60 besøgende, dels som enkeltbesøg, dels i smågrupper. Vi har fået optaget to artikler i Sognebladet.

Og ikke at forglemme har arkivet fået del i legatmidler fra Skads m.fl. Herreders Brandkasses fond, ligesom vi også er blevet betænkt med et beløb fra Sparekassen. Disse gaver har gjort det muligt at anskaffe et stort arbejdsbord, få opsat reoler og installere hensigtsmæssig belysning, så lokalet nu fremtræder venligt og brugsrigtigt. Endvidere har vi fået tildelt et rum ved siden af arkivet, og det ny lokale er blevet indrettet til depot.

I det hele taget må vi konstatere, at det forløbne år har været meget aktivt og varieret.

Billum lokalhistoriske arkiv

6852 Billum.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Gunhild Jeppesen, Kirkebyvej 17, 6852 Billum. Tlf. (05) 25 82 41.

Der har i 1984 været 15 afleveringer til arkivet. Næsten alle har indeholdt flere akter, emnerne har været mange. Fælles har været et eller andet tilhørsforhold til Billum sogn.

Vi har holdt en ugentlig arkivaften, hvor vi har arbejdet med arkivets forskellige bestanddele.

Der har været en del forespørgsler, især af slægthistorisk art. Mange arbejder med slægts- og anetavler, og det er rart at kunne hjælpe dem lidt videre.

Horne sognearkiv

Åbningstid: 1. fredag i hver måned kl. 15-17.

Leder: Hans Pallesen, Porsevej 8, Horne, 6800 Varde. Tlf. (05) 26 02 42.

Arkivet har haft et roligt år uden særlige arrangementer. Der er modtaget materiale fra foreninger, breve, skøder og en del billeder, som vi arbejder med at få registreret. Vi har fået overdraget skytteforeningens fane fra 1867. Der er ved at være en fin samling gymnastikbilleder. Særligt værdifulde er to fra 1899 og 1904.

Arkivet har haft besøg af slægtsforskere, som har studeret kirkebøgerne.

Janderup lokalhistoriske arkiv

Biblioteket, Vesterled 46, 6851 Janderup. Tlf. (05) 25 85 45.

Åbningstid: september-april hver onsdag kl. 19-22. De øvrige måneder første onsdag i hver måned kl. 19-22 eller efter aftale med lederen.

Leder: Svend Holm, Vesterled 103, 6851 Janderup. Tlf. (05) 25 80 12.

1984 har været et godt år med masser af aktiviteter. Højskolebilleder er indsamlet og identificeret, avisomtaler katalogiseret, Syv-kantens billeder indsamlet og sat i orden (5 bd.), oplysninger vedr. D.O.N.G.'s gasanlæg ved Nybro indsamlet (2 bd.) og endelig er der ryddet op efter udgivelsen af 3 bd. af sognehistorien. Foreningskampagnen har vist 66 foreninger i området.

Arkivet havde en stand ved den arbejdsende udstilling »Folk og Kultur«. Endvidere kan det nævnes, at arkivet har leveret materialer til historieundervisningen ved Janderup Skole.

Thorstrup sognearkiv

Thorstrup skole, 6800 Varde.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Kjerstine Kristensen, Nedrevej 16, Yderik, 6800 Varde.

Tlf. (05) 26 44 43.

Vi har kun haft enkelte afleveringer i det forløbne år, hvilket nok skyldes, at vi stadig ikke har haft mulighed for den store udadrettede aktivitet. Vi har nu fået et lokale mere til rådighed, hvor der er gode muligheder for udstillinger, og hvor man kan være mere end tre ad gangen. Vi har i årets løb især arbejdet med billedregistrering og er i øjeblikket travlt beskæftiget med foreningskampagnen. Vi havde kun arkivalier fra ca. 1/5 af de foreninger, man fra kampagneledelsens side havde fundet frem til måtte have eksisteret/eksisterer i vort sogn. Vi har således rigeligt at se til, hvis resten skal støves op inden oktober 1985.

Vi har haft repræsentanter til to møder i det forløbne år, nemlig til orienteringsmøder ang. foreningskampagnen og til Historisk Samfunds arrangement i Helle-hallen.

Varde lokalhistoriske arkiv

Rådhuset, Torvet, 6800 Varde. Tlf. (05) 22 37 74.

Åbningstid: tirsdag 9-12 samt efter aftale med lederen.

Leder: Rita Christensen, Pramstedvej 29, 6800 Varde. Tlf. (05) 22 07 82.

Som for sikkert alle arkiver i Ribe Amt har 1984 stået i foreningskampagnens tegn. Arbejdet er endnu ikke tilendebragt, men mange mennesker har været kontaktet såvel pr. brev som pr. telefon.

Derudover har der i årets løb været mange afleveringer, såvel de traditionelle små som enkelte større. Bl.a. har Vestbanen afleveret sit arkiv omfattende Varde-Nr. Nebel jernbane, de nu nedlagte banelinjer Nr. Nebel-Tarm og Varde-Grindsted, samt rutebilruterne. Arkivet var så omfattende, at der måtte udarbejdes en særskilt registratur.

Arkivet har i det forløbne år også modtaget mange omfattende afleveringer fra det gamle Varde landsogn, så vi også på dette felt har fået arkivet udbygget væsentligt.

I alt er der i 1984 indgået 82 afleveringer, der omfatter 161 bd., 148 pakker, 46 læg, 367 stk. samt 92 billeder.

At der er en stadig stigende interesse for arkivet ses af de mange henvendelser og de mange besøgende, heriblandt adskillige opgaveskrivende studerende samt slægts- og lokalhistorikere. Også mange skoler ønsker materiale til undervisningsbrug.

Arkivet har ikke arrangeret udstillinger i 1984, men har været udadvendt på andre felter, idet der f.eks. er holdt foredrag i forskellige klubber og foreninger. Arkivet er repræsenteret i et redaktionsudvalg med henblik på udgivelser af en nyere Varde by's historie.

Arkivets leder deltog i februar 1984 i et instruktørkursus i registrering i Skjern, og to af arkivets medarbejdere var repræsenteret ved SLAs årsmøde i Svendborg.

Vejen kommune

Lokalhistorisk arkiv for Vejen kommune

Østergade 2, 6600 Vejen. Tlf. (05) 36 35 99.

Åbningstid: mandag-torsdag 9-15, onsdag yderligere til kl. 17.30.

Leder: J. Vilh. Rasmussen, Markdannersvej 6, Andst, 6600 Vejen.

Tlf. (05) 58 80 52.

I årets løb er der modtaget 67 afleveringer omfattende et uopgjort antal enkeltenheder, deriblandt et arkitektarkiv efter 45 års virke i Vejen og ud over hele Ribe Amt. Det pågældende arkiv fylder 45 hyldemeter. Af andre store afleveringer kan nævnes Vejen andelsmejeris arkiv (4 hy.m.), Bække Andelsmejeris arkiv, Malt herreds Husholdningsforening, vurderingsprotokoller til ejendomsskatter, brandforsikring og kreditforening, og i forbindelse med foreningskampagnen en del foreningsarkiver.

I arkivets besøgsprotokol er der indskrevet 683 navne. Fra 8. marts til 26. marts var der en udstilling i Vejen Kunstmuseum med 43 plancher »Vejen før og nu« samtidig med museets præsentation af den nyudkomne bog af forfatteren og tegneren fra Vejens venskabsby, Jürgen Pieplow: »Von Jütland an die Elbe« – den første tyske beskrivelse af Hærvejen og vel den første skildring i det hele taget af Hærvejen syd for Dannevirke til Wedel, vadestedet over Elben. Tegnerens originale tegninger og gamle dokumenter og kort var udstillet parallelt med arkivets kort og fotostater. Over 1.500 besøgende så denne udstilling.

I årets løb har et par hjælpere fortsat med interviews af ældre medborgere i Vejen og omegn. Arkivlederen har holdt foredrag i Y-mens Club, Odd-Fellow logen, DK's hyggeklub, stillet dias og andet billedmateriale til rådighed ved forskellige foreningers arrangementer og selv været ude med båndoptager og kamera over hele kommunen.

Takket være 1-2 langtidsledige i 30 eller 40 timer ugentligt er vi ved at registrere/excerptere de efterhånden mange vurderingsprotokoller o.a., der giver oplysning om lodsejere, bygninger o.m.a. = bygningsregistrering. Da arkivet nu gennem en del år har haft gavn af jobtilbudsordningen, begynder »de gamle« at komme igen og udfører et godt arbejde, som de efterhånden er blevet fortrolige med.

Ølgod kommune

Ansager lokalhistoriske arkiv

Præstegårdsvej 5, 6823 Ansager.

Abningstid: onsdag kl. 19-21.

Leder: Alfred Olesen, Mølbyvej 12, 6823 Ansager. Tlf. (05) 29 71 98.

I det forløbne år har vi modtaget arkivalier af forskellig art. Der er indkommet et sognekort over Ansager Sogn fra 1840. Det navngiver området med Ansager, Stenderup, Kvie, Ålling, Lund, Skovlund og Lærkeholt. Endvidere har vi modtaget en almanak fra 1841 med forskellige notater op til 1846, Frederik Frølund's ABC fra 1846, sang- og salmebø-

ger fra 1872-1896, matrikelkort fra Ansager Brugsforening i 1895 og Vareindkøbsforening fra 1914 samt køreprøvepapirer fra 1937. Desuden er der afleveret mange gamle billeder, fæstebreve og skøder. Bl.a. har direktør Diemer afleveret 39 billeder fra Ansager slagteri samt Ugebladet og Vestkysten fra slagteriets 25 års jubilæum. Endvidere er der modtaget forskellige billeder og sange fra Ansager Mejeris 50 års jubilæum samt flere foreningers protokoller og regnskabsbøger.

Fra 4-H har vi modtaget navnebogen over alle de, som plantede et eller flere træer i den nye skov ved Ansager. Man kan se, hvilket træ de har plantet, for hvert træ har sit nummer og ud for hvert træ er anført, hvem der plantede det.

Vi har været ude med båndoptageren og fået nogle af de ældre til at fortælle om deres tid i Ansager. Desuden har vi fået maskinskrevet Hans H. Larsens tale i Grindsted i anledning af kommunesammenlægningen i 1970.

Vi har en besøgsprotokol, og ud fra den kan vi se, at der har været mange besøgende i arkivet i 1984.

Tistrup-Hodde sognearkiv

Indtil videre henvendelse til Ølgod-Strellev lokalhistoriske arkiv.

Efter længere tids sygdom døde arkivets leder, Kr. Haahr, i juni 1984. Kr. Haahr var initiativtager til oprettelsen af Tistrup-Hodde arkivet, og at være leder af det blev en vigtig del af hans liv. Derfor blev hans død også et smerteligt tab for arkivet.

Tistrup-Hodde arkivet havde til huse i et kælderlokale under alderdomshjemmet. Efter Kr. Haahrs død var det ikke umiddelbart muligt at finde en afløser til at tage sig af arkivarbejdet, og da det havde en uheldig placering, besluttede bestyrelsen midlertidigt at flytte det til Ølgod. Her blev det gennemgået og på visse områder nyregistreret.

Der er dog i løbet af 1984 tilgået arkivet adskilligt materiale, især i forbindelse med foreningskampagnen.

Bestyrelsen forsøger at finde frem til personer, der vil løfte arven efter Kr. Haahr. Når det er lykkedes, er det meningen, at arkivet skal vende tilbage til Tistrup-området. En henvendelse til Ølgod kommune om hjælp til at finde lokaler i Tistrup er blevet besvaret positivt.

Benyttet, der ønsker adgang til Tistrup-Hodde arkivets samlinger, bedes indtil videre rette henvendelse til Ølgod-Strellev arkivet.

Ølgod-Strellev lokalhistoriske arkiv

Kulturhuset, Vestergade 7, 6870 Ølgod. Tlf. (05) 24 50 11, lokal 5.

Åben efter aftale med lederen.

Leder: Niels Mikkelsen, Søndervænget 5, 6870 Ølgod. Tlf. (05) 24 41 40.

Året har været præget af foreningskampagnen, hvor målet har været at få overblik over hvilke foreningsarkiver, der er bevaret, enten på arkivet eller der endnu opbevares af eksisterende foreninger. Der er registreret

omkring 200 foreninger i Ølgod-Strellev sogne og over 400 i hele kommunen.

Der er indkommet 198 numre i årets løb. Bl.a. har vi modtaget 24 protokoller fra Byskolen, arkitekttegninger af Thyregods Mølle, arkivalier fra nedlagte transformerforeninger o.s.v. Person- og gårbilleder indgår i et pænt tal. Vi er også i gang med udarbejdelsen af et register over vor omfattende fotosamling, således at det fremover hurtigt vil være muligt at finde frem til de ønskede billeder.

Arkivgruppen er i fuld sving med registrering, indsamling og med båndoptageren. Vi vil ved denne lejlighed opfordre folk til at nedskrive deres erindringer og oplevelser. Som emner kan nævnes: hvordan klarede vi de dårlige år i 1930'erne, hvordan var det at være ung i 20'erne, besættelsestidens hverdag o.s.v.

Den 10. november havde vi sammen med Borgerforeningen og Museumsforeningen åbent hus i hele Kulturhuset, og vi oplevede ved den lejlighed en levende interesse for arkivet og dets arbejde.

